

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 419

Imperatyw przedsiębiorczości a odpowiedzialność przedsiębiorcy

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2016

Redakcja wydawnicza: Agnieszka Flasińska, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: Barbara Cibis

Lamanie: Agata Wiszniowska

Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania

znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa

www.pracnaukowe.ue.wroc.pl

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska

(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2016

ISSN 1899-3192

e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-564-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl

www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	7
Agnieszka Barcik: Mechanizm compliance – pytanie o miejsce i zasadność w strategiach CSR współczesnych organizacji (Compliance mechanism – The question about the place and legitimacy in the CSR strategies of modern organizations)	9
Ryszard Barcik, Piotr Dziwiński: Społecznie odpowiedzialna restrukturyzacja zatrudnienia (Socially responsible restructuring of employment)	21
Katarzyna Brendzel-Skowera: Paradoksy w rozwoju przedsiębiorczości akademickiej (Paradoxes in the development of academic entrepreneurship) ...	33
Karolina Gonera, Ewa Olszak-Dyk: Świadome zarządzanie marką pracodawcy – studium przypadku (Employer branding management as an example of selected organization)	43
Andrzej Kaleta, Letycja Soloduch-Pelc: Integracja przedsiębiorczości i zarządzania strategicznego w koncepcji strategicznej przedsiębiorczości – ocena przeszłości i sugestie na przyszłość (Integration of the entrepreneurship and strategic management in the concept of strategic entrepreneurship – assessment of the past and suggestions for the future)	56
Rafał Kusa: Wybrane problemy pomiaru poziomu przedsiębiorczości organizacji niekomercyjnych (Selected problems of measuring the level of entrepreneurship in non-profit organisations).....	68
Renata Lisowska: Uwarunkowania rozwoju współpracy zewnętrznej małych i średnich przedsiębiorstw w regionie (Determinants of the development of cooperation between small and medium-sized enterprises in the region)	77
Izabela Marzec: Konsekwencje rozwoju zatrudnialności pracowników w organizacjach publicznych: szansa czy zagrożenie? (Consequences of employees' employability enhancement in public organizations: a chance or a threat?)	87
Marek Matejun: Statyka i dynamika w cyklu życia mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (Statics and dynamics in the life cycle of the micro, small and medium-sized enterprises).....	95
Anna Michna, Roman Kmiecik: Przedsiębiorczość międzynarodowa mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw – wybrane zagadnienia (International entrepreneurship of micro, small and medium-sized enterprises – selected aspects).....	107

Elena Mieszajkina: Przedsiębiorczość na pograniczu polsko-białorusko-ukraińskim: (Entrepreneurship on the Polish-Belarusian-Ukrainian borderland).....	117
Bogdan Nogalski, Przemysław Niewiadomski: Paradoks doskonalenia produktu na rynku maszyn rolniczych – relacje jakość a zysk (Paradox of the product improvement on the agricultural machinery market – quality and profit relations).....	129
Katarzyna Olejniczak: Między zyskiem a odpowiedzialnością w zarządzaniu. Paradoks Milтона Friedmana (Between profit and responsible management. The paradox of Milton Friedman).....	150
Agnieszka Puto: Przedsiębiorczość pracowników stymulantą rozwoju przedsiębiorstwa (Entrepreneurship of employees as a stimulant for the development of enterprises)	158
Marcin Ratajczak: Ocena wybranych działań na rzecz środowiska naturalnego podejmowanych przez przedsiębiorstwa agrobiznesu w ramach koncepcji CSR (Evaluation of some actions taken in favour of natural environment by agribusiness companies within the concept of CSR)	167
Włodzimierz Sitko, Elena Mieszajkina: Przedsiębiorczość intelektualna w dobie globalizacji (Intellectual entrepreneurship in a globalizing world)	178
Elżbieta Skrzypek: Paradigmaty zarządzania wiedzą w warunkach zmian otoczenia (Paradigms of knowledge management in conditions of changing environment).....	189
Hanna Soroka-Potrzebna: Zysk przedsiębiorstwa ważny, ale nie najważniejszy – społeczna odpowiedzialność biznesu (Profit is important for the company, but not the most important – corporate social responsibility)....	207
Iwona Staniec: Koncepcja szansy w przedsiębiorczości technologicznej (The concept of opportunity in the technological entrepreneurship)	216
Edward Stawasz: Rola doradztwa gospodarczego w zarządzaniu mikroprzedsiębiorstwami – wybrane oddziaływania i determinanty (The role of business consulting in managing micro enterprises – selected effects and determinants)	228
Maciej Urbaniak: Rola społecznej odpowiedzialności biznesu w budowaniu relacji z dostawcami (The role of the concept of corporate social responsibility in building relationships with suppliers)	237
Anna Wójcik-Karpacz, Joanna Rudawska: Instytucjonalne formy wspierania przedsiębiorczości w Polsce (Institutional models of entrepreneurship support in Poland).....	248
Przemysław Zbierowski: Paradoks efektów przedsiębiorczości: satysfakcja i <i>work-life balance</i> (The paradox of entrepreneurship outcomes: satisfaction and work-life balance).....	265

Wstęp

Przedsiębiorczość to jedno z najstarszych pojęć nauk o zarządzaniu. Nierozzerwalnie łączy się ze sprawnym i skutecznym działaniem przedsiębiorców i ich zachowaniami. Współcześnie – w dobie realiów społecznej odpowiedzialności biznesu – przedsiębiorczość nabiera swoistych cech.

Autorzy niniejszego opracowania postanowili powrócić do korzeni przedsiębiorczości, spojrzeć na nią z perspektywy współczesnych paradygmatów, odnaleźć w niej szczególnie paradoks racjonalności menedżera i przedsiębiorczości menedżera-właściciela. Dodatkowo, w wielu artykułach, poruszono wątek zachowań menedżera i przedsiębiorcy we wspomnianych realiach społecznej odpowiedzialności biznesu.

Badania omówione w zamieszczonych w tym zeszycie opracowaniach wskazują na to, że u podstaw współczesnej przedsiębiorczości leży chęć pokonywania konkurencji oraz coraz lepszego zaspokajania potrzeb klientów dzięki:

- rozwojowi aktywności innowacyjnej,
- skłonności do podejmowania ryzyka i wykorzystywania okazji,
- umiejętności szybkiego dostosowywania się do zmiennych warunków otoczenia, ale i kreowaniu w otoczeniu zmian, które będą korzystne dla przedsiębiorstwa.

Nowoczesna przedsiębiorczość to różne aspekty działań przedsiębiorczych. Autorzy zwrócili szczególną uwagę na takie jej wymiary, jak:

- integracja przedsiębiorczości i zarządzania strategicznego,
- przedsiębiorczość w aspekcie krajowym i międzynarodowym,
- przedsiębiorczość organizacji niekomercyjnych,
- przedsiębiorczość technologiczna,
- przedsiębiorczość intelektualna,
- przedsiębiorczość a społeczna odpowiedzialność biznesu,
- strategie przedsiębiorczego CSR.

Artykuły zebrane w niniejszym zbiorze są efektem nie tylko analiz empirycznych, ale też badań o charakterze dedukcji, bazujących na solidnej kwerendzie literatury przedmiotu. Zachęcamy do ich lektury.

Jerzy Niemczyk, Katarzyna Olejczyk-Kita

Anna Wójcik-Karpacz

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
e-mail: annakarpacz@interia.pl

Joanna Rudawska

Kielecki Park Technologiczny
e-mail: joanna.rudawska@technopark.kielce.pl

INSTYTUCJONALNE FORMY WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W POLSCE

INSTITUTIONAL MODELS OF ENTREPRENEURSHIP SUPPORT IN POLAND

DOI: 10.15611/pn.2016.419.22

Streszczenie: Celem badawczym jest identyfikacja możliwości instytucjonalnego wspierania przedsiębiorczości przez konkretne powołane do tego celu organizacje. Syntetyczne zestawienie rodzaju oferowanego przez te organizacje wsparcia zostało poprzedzone klasyfikacją i charakterystyką ośrodków innowacji i przedsiębiorczości (OliP). Odśloniło to podobieństwa i odmienności w ich aktywności. Wykorzystano metodę badania dokumentów, ponieważ niezbędne było sięganie do tematycznych, związanych ściśle z rozwiązywanym problemem dokumentów źródłowych dotyczących badanych instytucji. Analizie, której celem było uzyskanie danych o rodzajach instytucji, zakresie oferowanego przez nie (OliP) wsparcia, poddano oferty i raporty. Obiektem badań są ośrodki innowacji i przedsiębiorczości. Nasze ustalenia wskazują na przenikanie się pewnej części oferty OliP. W pewnej mierze podyktowane jest to świadczeniem usług zwykłych. Jednak dla zasadności istnienia konkretnej organizacji potrzebna jest wyróżniająca oferta. Intrygujące jest badanie efektywności tego rodzaju wsparcia przedsiębiorczości w porównaniu do inicjatyw realizowanych poza tymi instytucjami.

Słowa kluczowe: przedsiębiorczość, park naukowo-technologiczny, inkubator technologiczny, inkubator biznesu, park naukowy.

Summary: A research objective is to identify possibilities of institutional support of entrepreneurship through specific organizations established to act to that end. A synthetic summary of support types offered by these organizations was preceded by a classification and a description of characteristics of innovation and entrepreneurship centres (IECs). This revealed similarities and differences in their activity. To implement the objective of the paper, a document-based investigation method was used, because it was necessary to take advantage of thematic source documents, closely linked to the problem relating to the institutions subjected to the research. In an analysis, whose aim was to obtain data on the types of institutions, a scope of support offered by them (IECs), the offers and reports were examined. The object of the study are innovation and entrepreneurship centres. Our

findings reveal the overlapping of a certain portion of an IECs offer. To some extent, this is dictated by the provision of common services. However, the reason of existence of a specific organization requires a distinctive offer. It is intriguing to study the effectiveness of this kind of entrepreneurship support in comparison with initiatives outside these institutions.

Keywords: entrepreneurship, science and technology park, technology incubator, business incubator, science park.

1. Wstęp

Znaczenie działalności przedsiębiorczej w procesie rozwoju gospodarczego jest duże, ponieważ przedsiębiorcy nie tylko utrzymują, ale generują nowe miejsca pracy. Biorąc pod uwagę to znaczenie, naukowcy zaczęli badać relacje między przedsiębiorczością i aktywnością instytucjonalną. Stwierdzono, że jednym z powodów utrzymywania się niskiej aktywności przedsiębiorczej w porównaniu do innych krajów jest słabo rozwinięte otoczenie instytucjonalne [Engle i in. 2011]. Głębsze zrozumienie motywacji i sił, które kształtują aktywność przedsiębiorców, nadal jest ważnym nurtem badawczym. Jedną z takich sił, na którą zwraca się wiele uwagi, są instytucje wspomagające działalność przedsiębiorców. Niektórzy badacze widzą ich funkcję jako sposób na zmniejszenie niepewności. Instytucje różnią się w poszczególnych społeczeństwach i kulturach narodowych ze względu na generowane przez nie różnice w zachowaniach gospodarczych [Jackson, Deeg 2008]. Jednak istnieje wiele punktów widzenia w zakresie tego, czym instytucje są i jak funkcjonują, aby kreować zachowania przedsiębiorcze. W badaniach podejmujących problematykę powiązań otoczenia instytucjonalnego z zachowaniami przedsiębiorczymi, identycznie jak w tym opracowaniu, przedsiębiorczość jest definiowana jako uruchamianie nowego przedsięwzięcia [Engle i in. 2011]. W literaturze brak jest jednoznacznych wyników badań wskazujących na powiązania rezultatów działalności przedsiębiorczej z istnieniem instytucji wspomagających przedsiębiorców. Istnieje z kolei bardzo niewiele badań, które badają instytucjonalne aspekty przedsiębiorczości [Kshetri 2007; Veciana, Urbano 2008]. Badanie wsparcia instytucjonalnego wpisuje się w debatę dotyczącą relacji między działalnością przedsiębiorczą a rolą instytucji w ułatwianiu rozwoju przedsiębiorstw w konkretnych sektorach [Hunt 2015]. W tym kontekście wsparcie instytucjonalne odnosi się do polityki, praktyk i działań publicznych mających na celu stworzenie sprzyjającego środowiska biznesowego, charakteryzującego się atrakcyjnymi szansami dla nowych uczestników rynku. Badania empiryczne wykazały, że sprzyjające otoczenie instytucjonalne stanowi znaczące wsparcie dla efektywności [Swaminathan 1995], choć często jej osiągnięcie wymaga wielu lat, a nawet kilku pokoleń [Aldrich 1990]. Istniejąca literatura dotycząca roli instytucji wspierających przedsiębiorczość niekiedy skłania się do przyjęcia perspektywy „im więcej, tym lepiej”, wysuwając tezę, że poznawczy i społeczno-polityczny opór wobec branż wschodzących może być złagodzony poprzez większy

nacisk na politykę instytucjonalnych działań, które pomagają budować akceptację i zaufanie do nich [Hunt 2015]. Ta korzystna perspektywa postrzegania roli instytucji wsparcia przedsiębiorczości może być jednostronna, szczególnie w kontekście małych firm działających we wschodzących sektorach przemysłowych, dlatego warto ją rozpoznawać również w Polsce, tym bardziej że w ciągu ostatnich kilku lat podejmowano działania na rzecz stworzenia stabilnej infrastruktury mającej posłużyć długoterminowemu wsparciu innowacji celem zmniejszenia nierówności regionalnych w zakresie możliwości wspierania przedsiębiorczości i innowacji. Z szerokiej gamy ośrodków wsparcia, w tym opracowaniu nacisk będzie położony na ośrodki innowacji i przedsiębiorczości, z wyłączeniem pozabankowych instytucji finansowych. Stąd też celem badawczym opracowania jest identyfikacja możliwości instytucjonalnego wspierania przedsiębiorczości przez konkretne powołane do tego celu organizacje.

2. Klasyfikacja ośrodków innowacji i przedsiębiorczości

W latach 1990–2014 sieć ośrodków innowacji i przedsiębiorczości (OliP) podlegała ciągłym przekształceniom, starając się wyprzedzać zapotrzebowanie na usługi zgłaszane przez lokalne rynki. Uwzględniając rzeczywiste obszary działania tych instytucji, dokonuje się ich podziału na trzy dość jednoznacznie identyfikowalne pod względem zakresu działania grupy ośrodków: ośrodki przedsiębiorczości (OP), ośrodki innowacji (OI) oraz pozabankowe instytucje finansowe. Podział OliP prezentuje tab. 1.

Tabela 1. Klasyfikacja ośrodków innowacji i przedsiębiorczości

Ośrodki przedsiębiorczości	Ośrodki innowacji	Pozabankowe instytucje finansowe
<ul style="list-style-type: none"> • Ośrodki szkoleniowo-doradcze • Preinkubatory • Inkubatory przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> • Parki technologiczne, naukowe, naukowo-technologiczne, technoparki • Inkubatory technologiczne • Centra transferu technologii • Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (AIP) • Centra innowacji 	<ul style="list-style-type: none"> • Regionalne i lokalne fundusze pożyczkowe • Fundusze poręczeń kredytowych • Fundusze kapitału zaangażowanego • Sieci Aniołów Biznesu

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Nowak i in. 2011, s. 17].

Głównymi celami ośrodków przedsiębiorczości są promowanie przedsiębiorczości i asysta w rozpoczęciu działalności gospodarczej. Natomiast rolą ośrodków innowacji jest, oprócz promocji przedsiębiorczości, tworzenia nowych firm i miejsc pracy, przede wszystkim działalność ukierunkowana na tworzenie skupisk innowacyjnych przedsiębiorstw i innowacyjnego ekosystemu poprzez połączenie usług biznesowych i zaawansowanych usług dla firm technologicznych. To argumenty przemawiające za tym, by bliżej rozpoznać specyfikę aktywności poszczególnych instytucji (por. tab. 2–4).

Tabela 2. Charakterystyka ośrodków przedsiębiorczości

Ośrodki szkoleniowo-doradcze
Ośrodek szkoleniowo-doradczy to nienastawiona na zysk jednostka doradcza, informacyjna i szkoleniowa (spotykany najczęściej pod nazwami: Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości, Centrum Wspierania Biznesu, Klub Przedsiębiorczości, Punkt Konsultacyjno-Doradczy), działająca na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia oraz poprawy konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw.
Preinkubatory
Preinkubatory to jednostki wyspecjalizowane w obsłudze potrzeb potencjalnych przedsiębiorców na wstępnym etapie tworzenia przedsiębiorstwa. Preinkubacja to początkowy etap procesu inkubacji przedsiębiorczości, a tworzenie do obsługi tego procesu preinkubatory są najmłodszym typem ośrodków innowacji i przedsiębiorczości. Powstają one najczęściej w ramach szkół wyższych i stanowią przedłużenie procesu dydaktycznego w zakresie przedsiębiorczości o możliwości przygotowania do praktycznego działania na rynku oraz weryfikacji wiedzy i umiejętności we własnej firmie.
Inkubatory przedsiębiorczości
Inkubator biznesu stara się skutecznie połączyć talenty, technologie, kapitał i <i>know-how</i> w celu wykorzystania talentu i przedsiębiorczości oraz do przyspieszenia rozwoju nowych firm. To nowy hybrydowy typ obiektu rozwoju gospodarczego, który łączy cechy przedsiębiorczości, ułatwianie działalności i rozwoju nieruchomości.

Źródło: [Koszałka 2011, s. 14; McAdam, Marlow 2011; Khalid i in. 2014].

Ośrodki szkoleniowo-doradcze uczestniczą we wszelkich inicjatywach mających na celu zwiększenie potencjału gospodarczego oraz poprawę jakości życia społeczności lokalnej. Cele działalności ośrodków są integralnie związane z potrzebami i wymaganiami lokalnych rynków pracy i adaptacją nowych technologii. Cele te obejmują w szczególności:

- wspieranie i popularyzowanie idei przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
- aktywne wspieranie inicjatyw lokalnej społeczności w zakresie tworzenia oraz rozwijania małych i średnich przedsiębiorstw,
- aktywną współpracę z lokalną (samorządową i rządową) administracją oraz innymi organizacjami (prywatnymi, pozarządowymi i in.), w celu tworzenia wspólnej płaszczyzny do działań na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego regionu,
- aktywne włączanie się w doraźne akcje w sytuacjach wynikających z potrzeb gospodarczych lub społecznych w regionie.

Preinkubatory są ofertą wsparcia studentów, doktorantów, pracowników naukowych i absolwentów w praktycznych działaniach rynkowych. Wyselekcjonowane pomysły są oceniane i doskonalone pod kątem szans rynkowych i startu w formie nowego przedsiębiorstwa. Następują dojrzewanie pomysłów biznesowych oraz ukształtowanie przyszłego przedsiębiorcy. Oferowane usługi mają umożliwiać właściwe kształtowanie kompetencji przyszłego przedsiębiorcy oraz dojrzewanie pomysłów biznesowych.

Inkubatory przedsiębiorczości są programem pomocy na rozpoczęcie działalności i młode firmy dążące do wzmocnienia swojej konkurencyjności. Istotna rola inkubatorów biznesu w przyspieszaniu wzrostu i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw jest powszechnie uznawana w literaturze z zakresu ekonomii i przedsiębiorczości. Odzwierciedleniem tej roli jest rosnąca liczba inkubatorów na całym świecie. Inkubatory przyspieszają tworzenie małych i średnich przedsiębiorstw i obniżają koszty tego procesu [Khalid i in. 2014]. Badania dowodzą, że koszty utworzenia nowej firmy w inkubatorach są niższe, a proces tworzenia firmy trwa krócej. Istniejące w literaturze konceptualizacje „inkubatorów przedsiębiorczości” ujawniają, że są one w różny sposób definiowane przez badaczy. Powodem różnic w definiowaniu inkubatorów przedsiębiorczości prawdopodobnie może być różnorodny charakter finansowania inkubatorów, celów i obszarów rozwoju. Dodatkowo ciągły wzrost inkubacji i trwającej dywersyfikacji w różnych konfiguracjach doprowadziło do zwiększenia trudności w określaniu inkubatorów przedsiębiorczości precyzyjnie. Warto także poznać specyfikę aktywności kolejnej grupy instytucji wsparcia przedsiębiorczości zaliczanych do ośrodków innowacji (por. tab. 3).

Tabela 3. Charakterystyka ośrodków innowacji

Parki naukowe
<p>Międzynarodowe Stowarzyszenie Parków Naukowych (IASP) mianem parku określa inicjatywy oparte na własności, które: (1) mają kontakty operacyjne z uniwersytetami, ośrodkami badawczymi i innymi instytucjami szkolnictwa wyższego, (2) są zaprojektowane w celu wsparcia tworzenia i rozwoju firm opartych na wiedzy, zwykle działających na miejscu, oraz (3) mające stały zespół zarządzający, aktywnie zaangażowany w promowanie transferu technologii dla lokatorów.</p> <p>Parki naukowe to organizacje zarządzane przez wyspecjalizowanych profesjonalistów, których głównym celem jest zwiększenie bogactwa ich społeczności poprzez promowanie kultury innowacji i konkurencyjności związanych firm i instytucji opartych na wiedzy.</p> <p>Park naukowy jest przedsięwzięciem opartym na potencjale infrastrukturalnym, które ma: (1) istniejące lub planowane grunty i budynki przeznaczyć przede wszystkim pod obiekty dla organizacji prywatnych i publicznych prowadzących badania w zakresie rozwoju wysokich technologii, jak również podmiotów świadczących usługi badawcze, (2) umowy i/lub formalne relacje operacyjne z jednym lub więcej uniwersytetami lub innymi instytucjami szkolnictwa wyższego i instytucjami naukowymi, (3) promować dla przemysłu badania prowadzone na uniwersytetach, pomagając w rozwoju nowych przedsięwzięć i przyczyniając się do wzrostu gospodarczego, (4) wspierać transfer technologii i umiejętności biznesowych pomiędzy uniwersytetem i wschodzącymi branżami przemysłu. Park (lub inkubator) może być organizacją <i>non-profit</i> lub komercyjną, należącą w całości lub częściowo do uniwersytetu lub jednostki związanej z uniwersytetem.</p> <p>Według innej definicji park naukowy to inicjatywa wsparcia biznesu, którego głównym celem jest wspieranie i zachęcanie do uruchomienia i inkubacji innowacyjnych przedsiębiorstw o wysokiej dynamice wzrostu, opartych na technologii poprzez zapewnienie infrastruktury i usług wspomagających, w tym: (1) zapewnienie współpracy z agencjami rozwoju gospodarczego, (2) formalne i operacyjne powiązania z centrami doskonałości, takimi jak uniwersytety, placówki badawcze, (3) aktywne wsparcie w transferze technologii i umiejętności biznesowych dla małych i średnich przedsiębiorstw.</p> <p>Parki naukowo-technologiczne mają na celu zachęcić do tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw opartych na wiedzy i wysokiej wartości dodanej. Powinny one mieć kontakty operacyjne</p>

z uniwersytetami i placówkami badawczo-rozwojowymi. Ponadto, zarządzający powinni być aktywnie zaangażowani w transfer technologii i umiejętności biznesowych, w szczególności do nowo powstałych małych i średnich przedsiębiorstw będących lokatorami parków. IASP zaleca, by parki aktywnie promowały działalność gospodarczą i transfer technologii.

Inkubatory technologiczne

Inkubatory technologiczne to organizacje, które świadczą usługi dla nowych firm typu *start-up*, na początku ich działalności z uwzględnieniem wsparcia technologicznego, aby pomóc im przeżyć i rozwinąć się. To wyodrębniony organizacyjnie, oparty na nieruchomości podmiot prowadzący program inkubacji przedsiębiorczości technologicznej, łączący ofertę lokalową z usługami wspierającymi rozwój młodych innowacyjnych firm w otoczeniu lub ścisłym powiązaniu z instytucjami naukowo-badawczymi. Główne funkcje inkubatora technologicznego obejmują wspomaganie rozwoju młodych innowacyjnych firm oraz optymalizację warunków dla transferu i komercjalizacji technologii poprzez:

- kontakty z instytucjami naukowymi i ocenę przedsięwzięć innowacyjnych,
- usługi wspierające biznes np. doradztwo finansowe, marketingowe, prawne, organizacyjne i technologiczne,
- pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych, w tym z funduszy ryzyka,
- tworzenie właściwego klimatu dla podejmowania działalności gospodarczej i realizacji przedsięwzięć innowacyjnych tzw. efekty synergiczne,
- dostarczanie odpowiedniej do potrzeb powierzchni na działalność gospodarczą.

Podstawowym zadaniem inkubatora technologicznego jest asysta w tworzeniu oraz pomoc w pierwszym okresie działania małej, technologicznej firmy. W bieżącej działalności podkreśla się korzyści, jakie wynikają z osobistego kontaktu przedsiębiorców z zarządem i pracownikami inkubatora, trenerami i doradcami oraz innymi przedsiębiorcami – lokatorami inkubatora. Efektem bezpośrednich kontaktów są tzw. efekty synergii, trudne do osiągnięcia w innych warunkach. W działaniach inkubacyjnych kładzie się coraz większy nacisk na „miękkie” usługi dla MŚP. Wsparcie biznesu w inkubatorze technologicznym obejmuje:

- preferencyjne stawki czynszu rosnące wraz upływem pobytu w inkubatorze;
- szkolenia oraz usługi doradcze i informacyjne;
- kontakty i współpracę z instytucjami naukowymi;
- asystę w transferze technologii;
- dostęp do wspólnej infrastruktury technicznej i serwisowej;
- dostęp do różnorodnych lokalnych i globalnych sieci biznesowych.

Okres pobytu firmy w IT wynosi od 3 do 5 lat. Pod koniec tego okresu warunki ekonomiczne (czynsz i opłaty) nie odbiegają od stawek rynkowych w najbliższym otoczeniu.

Głównym celem inkubatora technologicznego jest pomoc nowo powstałej, innowacyjnej firmie w osiągnięciu dojrzałości i zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku. Inkubator może aktywnie oddziaływać na otoczenie przedsiębiorstw, realizując następujące działania:

- rozwijanie nowoczesnych form współpracy środowiska naukowego i lokalnego biznesu,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- transfer i komercjalizację technologii,
- wspieranie rozwoju lokalnego, inicjowanie przekształceń strukturalnych, zagospodarowanie niewykorzystywanych obiektów przemysłowych,
- promocję przedsiębiorczości, rozwój ekonomiczny sektora prywatnego,
- promocję regionu, tworzenie sieci współpracy.

Na uwagę zasługuje rozbudowana definicja inkubatora technologicznego propagowana przez Agencję Rozwoju Przemysłu: IT to wyodrębniona organizacyjnie, budżetowo i lokalowo jednostka, która zapewnia początkującym przedsiębiorcom z sektora MŚP pomoc w uruchomieniu i prowadzeniu firmy oferującej produkt lub usługę powstałą w wyniku wdrożenia nowej technologii.

Tabela 3, cd.

Inkubator technologiczny oferuje przede wszystkim: atrakcyjne cenowo warunki lokalowe przystosowane do rozwoju działalności gospodarczej opartej na wykorzystaniu technologii, obsługę administracyjno-biurową firm w inkubatorze, doradztwo biznesowe (kształtowanie profilu firmy, dostęp do pomocy prawnej, patentowej, pomoc w pozyskaniu zewnętrznego finansowania, dostęp do ekspertów technologicznych), promocję firm działających w inkubatorze, dostęp do laboratoriów i bibliotek lokalnej instytucji naukowej o profilu technicznym, sprzyjające środowisko innych, niekonkurujących ze sobą przedsiębiorców z inkubatora, stojących w obliczu podobnych problemów.
Centra transferu technologii
Centra transferu technologii to zróżnicowana organizacyjnie grupa nienastawionych na zysk jednostek doradczych, szkoleniowych i informacyjnych, realizujących programy wsparcia transferu i komercjalizacji technologii i wszystkich towarzyszących temu procesowi zadań. Działalność CTT na styku sfery nauki i biznesu, ma zaowocować adaptacją nowoczesnych technologii przez działające w regionie małe i średnie firmy, a tym samym przyczynić się do podniesienia innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw oraz regionalnych struktur gospodarczych. CTT mają zapewniać swego rodzaju bufor, pozwalający na pogodzenie komercjalizacji, badań naukowych i działalności dydaktycznej na uczelniach.
Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości
Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (AIP) asystują w tworzeniu nowych firm w otoczeniu instytucji naukowych i szkół wyższych, zakładanych przez studentów, absolwentów, doktorantów i pracowników naukowych.

Źródło: [Matusiak (red.) 2011]; Durão i in. 2005; Sá, Lee 2012; Pelagidis 2008].

Definicje parków są różne. Wśród przedstawionych definicji jest kilka wspólnych elementów. Parki: (1) powinny być zrównoważone, (2) powinny mieć kontakty operacyjne z uniwersytetami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i/lub, innymi instytucjami szkolnictwa wyższego, (3) powinny zachęcać do uruchomienia i inkubacji innowacyjnych firm opartych na nowoczesnych technologiach i wspierać takie działania, (4) powinny stymulować transfer technologii i wiedzy biznesowej oraz, co szczególnie trzeba podkreślić, (5) powinny podejmować własne inicjatywy.

Wyniki badań ujawniają, że przedsiębiorstwa będące lokatorami parków mają tendencję do inwestowania w badania i rozwój znacznie częściej niż ich odpowiedniki spoza parków [Venckuviene, Snieska 2010].

Inkubatory technologiczne zapewniają, podobnie jak tradycyjne inkubatory przedsiębiorczości, pomieszczenia biurowe, zaplecza laboratoryjne oraz inne zasoby, które pomagają rozwijać się młodym przedsiębiorstwom. Zatrudniają ekspertów, aby pomóc lokatorom w planowaniu biznesu, rozwoju, marketingu, zabezpieczeniu inwestycji oraz dostępie do wiedzy z zakresu prawa i księgowości. Co więcej, firmy związane ze znanymi inkubatorami często uchodzą za bardziej wiarygodne niż ich odpowiedniki niekorzystający z inkubatora [Chan, Lau 2005]. Jeśli inkubatory są bezpośrednio powiązane z uniwersytetami, lokatorzy uzyskują dostęp do grup badawczych uniwersytetów i technologii, bibliotek, urządzeń informatycznych i związanych z nimi usług edukacyjnych. Poprzez zapewnienie dostępności do wielu zasobów, inkubatory mogą

pomóc firmom we wczesnej fazie działalności, zmniejszając część ryzyka związanego z ich aktywnością operacyjną [Sá, Lee 2012].

Z kolei warto zauważyć, że inkubatory technologiczne są zazwyczaj równoznaczne z centrami technologicznymi i centrami innowacji [Tamásy 2007].

3. Identyfikacja usług oferowanych przez OLiP

Usługi świadczone przez ośrodki innowacji i przedsiębiorczości można podzielić na trzy kategorie:

- usługi infrastrukturalne (tj.: wynajem powierzchni biurowej, produkcyjnej, laboratoryjnej, magazynowej i in.),
- usługi biznesowe (tj.: dostęp do Internetu, połączenia telefoniczne, usługi recepcyjne, w tym również ksero, drukarka, telefaks, *mailing*, niszczenie dokumentów i in., zaplecze socjalne, catering, usługi konferencyjne, sprzątanie, monitoring, ochrona, księgowość i in.),
- usługi rozwojowe – inkubacji i wzrostu (tj.: akceleracja, inkubacja, zaawansowane wsparcie, doradztwo, szkolenia, *coaching*, *mentoring*, wsparcie finansowe i in.).

Zakres usług poszczególnych OLiP zaprezentowano w tab. 4.

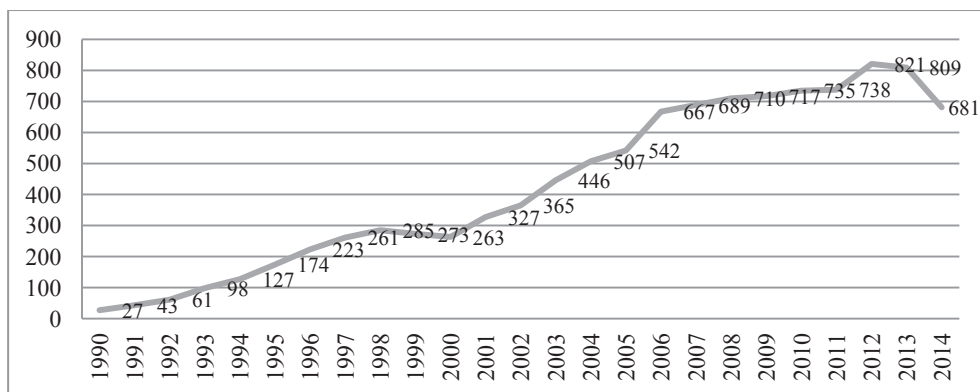
Tabela 4. Zestawienie zakresu usług oferowanych przez OLiP

Rodzaj usług \ Typ instytucji	Ośrodki przedsiębiorczości	Ośrodki innowacji	Pozabankowe instytucje
1	2	3	4
Usługi infrastrukturalne			
Wynajem biura	x	x	
Wynajem powierzchni produkcyjnej		x	
Tereny inwestycyjne		x	
Zaplecze badawcze (laboratoria)		x	
Sale dydaktyczne, warsztatowe	x	x	
Usługi biznesowe			
Dostęp do szerokopasmowego/ bezprowadowego Internetu	x	x	
Telefon	x	x	
Usługi sprzątanania	x	x	
Ochrona, monitoring	x	x	
Catering	x	x	
Zaplecze konferencyjne/szkoleniowe	x	x	
Recepcja (faks, ksero, <i>mailing</i>)	x	x	
Księgowość	x	x	

Tabela 4, cd.

1	2	3	4
Usługi rozwojowe			
Doradztwo w zakładaniu firmy	x	x	
Opracowanie biznesplanu	x	x	x
Usługi szkoleniowe, w tym <i>coaching</i> , <i>mentoring</i>	x	x	x
Doradztwo technologiczne, patentowe,		x	
Porady prawne	x	x	x
Porady finansowe, rachunkowe	x	x	
Doradztwo inwestycyjne	x	x	x
Doradztwo w zakresie zarządzania biznesem	x	x	x
Porady marketingowe	x	x	
Analiza rynku	x	x	
Doradztwo specjalistyczne, branżowe		x	
Usługi proinnowacyjne, w tym badawczo- -rozwojowe		x	
Pozyskanie funduszy UE	x	x	
Handel zagraniczny i współpraca międzynarodowa	x	x	
Usługi konferencyjne, wizyty studyjne	x	x	
Pośrednictwo kooperacyjne	x	x	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie ofert OIiP.

Rys. 1. Liczba OIiP w Polsce w latach 1990–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bąkowski, Mazewska 2015, s. 11].

Tabela 5. Liczba OLiP w poszczególnych grupach

Typ ośrodka	1995	1997	1999	2000	2004	2007	2009	2010	2012	2014
Ośrodki przedsiębiorczości										
Inkubatory przedsiębiorczości	29	49	49	44	53	47	46	45	58	46
Ośrodki szkoleniowo-doradcze	*	153	147	142	280	326	318	317	319	207
Ośrodki innowacji										
Parki technologiczne	1	1	3	3	12	15	23	24	40	42
Inicjatywy parkowe							23	21	14	0
Inkubatory technologiczne	4	5	*	*	*	16	17	20	29	24
AIP	*	*	*	*	*	49	51	62	73	24
Centra transferu technologii	1	5	23	20	39	87	87	90	69	42
Centra innowacji	*	*	*	*	*	*	*	*	*	47
Poza bankowe instytucje finansowe										
Fundusze kapitału zaangażowanego	*	*	*	*	*	6	9	12	68	103
Sieć Aniołów Biznesu	*	*	*	*	*	*	7	8	10	7
Fundusze pożyczkowe	*	*	*	33	76	84	82	82	86	81
Fundusze poręczeń kredytowych	*	48	51	24	57	64	54	54	55	58
Łącznie	174	261	273	266	507	694	711	735	821	681

* W danym roku taka kategoria nie występowała w analizach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bąkowski, Mażewska 2015, s. 17].

Największy zakres usług w swojej ofercie mają OI. W przeciwieństwie do nich OP mają ograniczone możliwości wsparcia przedsiębiorczości głównie w zakresie usług infrastrukturalnych. W porównaniu do OI ośrodki przedsiębiorczości nie posiadają także w swojej ofercie bardzo ważnych dla tworzenia i wzrostu młodych przedsiębiorstw innowacyjnych tzw. usług proinnowacyjnych, doradztwa technologicznego i patentowego. Ten rodzaj usług realizują wyłącznie OI. Dzięki temu OI wyróżniają się na tle pozostałych instytucji otoczenia biznesu. Istnieją także usługi powszechnie świadczone przez wszystkie instytucje należące do OLiP. Zaliczyć do nich można: pośrednictwo kooperacyjne, porady prawne czy doradztwo inwestycyjne. Zakres

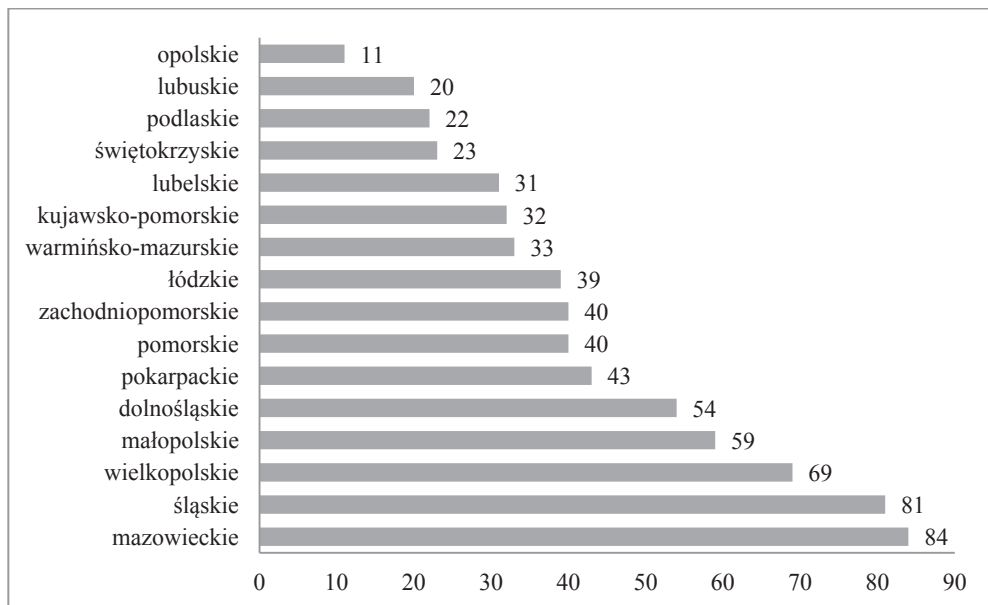
oferowanych przez te instytucje usług odsłania zatem specyfikę aktywności poszczególnych instytucji wchodzących w skład OliP. Prowadzony przez Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości (SOOIPP) cykliczny (co 2 lata) całościowy przegląd w poszczególnych grupach OliP umożliwia przedstawienie liczby tych instytucji w Polsce w latach 1990–2014 (por. rys. 1).

Przedstawione na rys. 1 dane wskazują, że w Polsce permanentnie tworzone są instytucje wsparcia przedsiębiorczości. Szczególnie w latach 2002–2013 liczba OliP co rok wzrastała. Urzeczywistniły się zatem możliwości wspierania przedsiębiorczości w Polsce. W opinii SOOIPP należy też mieć na względzie, że działalność wielu ośrodków afiliowanych przy instytucjach o innych celach statutowych (szkoły wyższe, instytuty badawcze, izby i cechy) posiada doraźny charakter (od projektu do projektu) i bywa wygaszana i aktywowana w zależności od uzyskania lub nie zewnętrznego finansowania. Warto też rozpoznać zmiany w strukturze tych ośrodków w latach 1995–2014 (por. tab. 5).

Jak wynika z przedstawionego zestawienia, struktura instytucji otoczenia biznesu w Polsce w ostatnich dwóch latach uległa istotnym zmianom. W tym wypadku warto rozpoznać przyczyny spadku liczby jednych instytucji i wzrostu innych. Obserwacja praktyki w powiązaniu z analizą raportów opisujących funkcjonowanie OliP w kolejnych latach wskazuje na powstawanie nowych instytucjami wsparcia i likwidację niektórych z istniejących bądź zawieszanie ich aktywności na skutek zaniku źródeł finansowania czy też przekształcenie ich w inny typ instytucji. Przykładowo w ostatnich pięciu latach wprowadzono na rynek nowe narzędzia mające stymulować rozwój innowacyjnych przedsięwzięć w postaci funduszy kapitału ryzyka (*venture capital*) i funduszy kapitału zalążkowego (*seed capital*). Inkubatory technologiczne zaczęto tworzyć w 2007 r. i ich liczba wzrastała do 2012 r. W tym też roku powołano pierwsze akademickie inkubatory przedsiębiorczości i niektóre spośród nich funkcjonują do dziś. Mając na uwadze rozważania o definicjach pojęciowych instytucji zaliczanych do OliP zawarte w części pierwszej opracowania, nie można nie uwzględnić tego, iż istotne zmiany w liczbie poszczególnych typów ośrodków mogą także wynikać z zastosowania bardziej precyzyjnych kryteriów identyfikacji ośrodków uwzględniających rodzaj świadczonych usług oraz rzeczywisty rodzaj prowadzonej aktywności przez daną instytucję. Przykładowo w 2014 r. zmniejszyła się liczba parków technologicznych, inicjatyw parkowych, inkubatorów technologicznych, centrów transferu technologii, a powstały natomiast centra innowacji. Ograniczeniem prezentowanych w raportach danych jest to, że na ich podstawie nie można stwierdzić, ile z nich powstało w miejsce innych typów instytucji wsparcia. W tym miejscu można zadać pytania, czy nasycenie infrastrukturą jest odpowiednie do potrzeb lokalnych rynków? Czy są regiony, które wymagają doposażania w infrastrukturę wsparcia dającą możliwość świadczenia usług wspierających przedsiębiorczość? Zasadne jest zatem przedstawienie rozkładu OliP w układzie regionalnym. Studia przypadków wskazują, że pewne miejsca i otoczenie instytucjonalne przyciągają inwestorów. A lokalne kompetencje wpływają mocno na wybór lokalizacji [Vásquez-Urriago i in.

2014]. Istnieje zatem wiele powodów, aby sądzić, że koncentracja przestrzenna zasobów rzeczywiście może zwiększyć potencjał do innowacji ze względu na zewnętrzną specyfikę lokalizacji przedsiębiorstw. Osadzenie geograficzne przepływów wiedzy wskazuje na ważność ich bliskości z innowacjami. Wszystkie te czynniki wpływają na decyzje dotyczące wyboru lokalizacji i ich znaczenie dla rozwoju przemysłowego regionu [Vásquez-Urriago i in. 2014]. Interesujące jest zatem rozpoznanie rozlokowania OIiP w poszczególnych regionach (por. rys. 2).

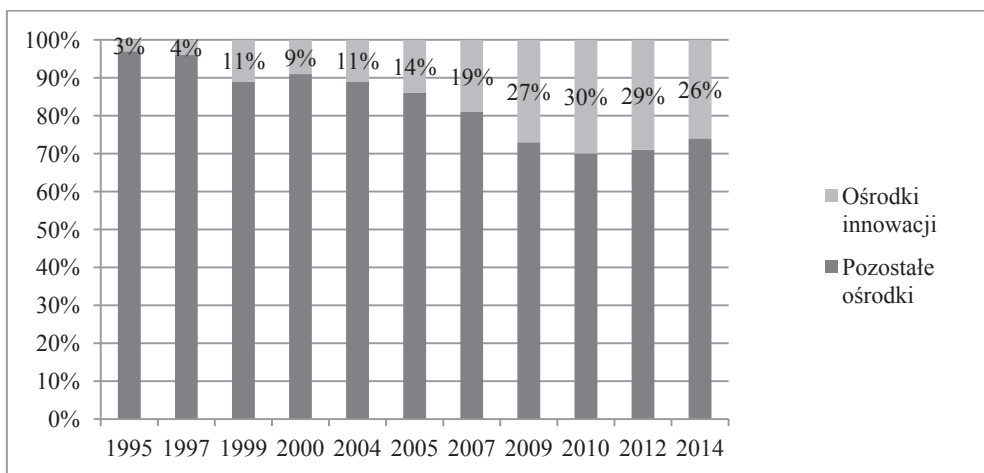

Rys. 2. Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w układzie regionalnym w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bąkowski, Mażewska 2015, s. 14].

W ujęciu regionalnym ośrodki innowacji i przedsiębiorczości funkcjonują we wszystkich województwach. Należy jednak zwrócić uwagę na duże dysproporcje w ich rozkładzie. Najliczniej występują one w województwach mazowieckim i śląskim. Na terenie Wielkopolski jest ulokowanych o kilkanaście mniej ośrodków niż w wypadku obu wymienionych powyżej województw. Najmniejsze nasycenie tymi ośrodkami występuje w województwie opolskim. Następne pod względem liczebności ośrodków są województwa: lubuskie, podlaskie i świętokrzyskie. W wypadku tych trzech województw liczebność OIiP jest zbliżona. OIiP skoncentrowane są w regionach o dużym potencjale gospodarczym. Niskie nasycenie tymi ośrodkami występuje w regionach słabszych ekonomicznie, co sprawia, że pozostają one na niskim poziomie wyposażenia w infrastrukturę wspierającą innowacyjne przedsięwzięcia. Aby móc przeciwdziałać takiej sytuacji, konieczne jest rozpoznanie przyczyn tych

dysproporcji. Do zestawu tych czynników można włączyć wielkość regionu oraz jego potencjał społeczno-gospodarczy. Na uwagę zasługują istotne zmiany w udziale OI na tle pozostałych typów ośrodków w poszczególnych regionach. Wśród podmiotów oferujących usługi wsparcia przedsiębiorczości są wspomniane już ośrodki innowacji, których udział na tle pozostałych instytucji wsparcia przedstawiono na rys. 3.

Rys. 3. Udział ośrodków innowacji wśród wszystkich OIIP w latach 1995–2014 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bąkowski, Mażewska 2015, s. 14].

W odniesieniu do całości środowiska instytucji wsparcia OI stanowiły w 2014 r. 26% wszystkich ośrodków. W 2012 r. było ich 3% więcej, a w 2010 r. o 4% więcej w porównaniu do 2014 r. Wskazuje to na zmniejszanie się tego typu podmiotów, które mogą udzielać wsparcia innowacyjnym przedsiębiorstwom w stosunku do 2010 r. Należy jednakże mieć na względzie, że infrastruktura w istniejących OI jest permanentnie rekonfigurowana. Problem rekonfigurowania ofert OI jest istotny, gdyż zakres ofert determinuje przyszłą strukturę lokatorów OI. Ponadto w dobie internacjonalizacji aktywności gospodarczej przedsiębiorstw, w tym lokatorów parków technologicznych, koniecznością staje się współpraca z instytucjami otoczenia biznesu funkcjonującymi poza granicami Polski. Dlatego interesujące jest rozpoznanie zasięgu współpracy nie tylko między różnymi instytucjami w kraju, ale i poza jego granicami (por. tab. 6).

Dane zaprezentowane w tab. 6 wskazują, że większość wykorzystywanych przez instytucje zaliczane do OI relacji ma zasięg lokalny, ponieważ 66% ogółu relacji utrzymywanych jest z innymi lokalnymi organizacjami. Jednakże 26% ogółu relacji utrzymywanych jest też z instytucjami działającymi poza granicami Polski na terenie Unii Europejskiej, a nawet kolejnych 15% to relacje z instytucjami zlokalizowanymi poza granicami UE. Dostarcza to argumentów, że polskie instytucje oprócz tego, że głównie skupiają się na wspieraniu aktywności lokalnych przedsiębiorców, podejmują

Tabela 6. Zasięg współpracy pomiędzy instytucjami zaliczanymi do OIiP w ujęciu terytorialnym (w %)

Terytorialny zakres współpracy \ Typ instytucji	W regionie	Poza granicami regionu	Poza granicami Polski na terenie UE	Poza granicami UE
Przedsiębiorstwa	80	53	37	28
Uczelnie wyższe	79	48	30	24
Instytuty naukowe	48	36	26	21
Ośrodki innowacji	66	45	26	15
Fundusze pożyczkowe, fundusze poręczenia, sieci „Aniołów biznesu”	59	36	8	9
Instytucje finansowania ryzyka	31	31	11	10
Jednostki samorządu terytorialnego	91	63	54	51
Firmy konsultingowe i doradcze	83	65	54	52
Ministerstwa i agencje rządowe	64	74	54	51
Inne	28	17	12	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bąkowski, Mażewska 2015, s. 23].

Tabela 7. Wybrane rezultaty działania badanych ośrodków w 2013 roku

Rodzaj ośrodka	Doradztwo	Szkolenia	Usługi proinnowacyjne	Firmy <i>spin off</i>	Firmy <i>spin out</i>	Projekty inkubowane
Ośrodki innowacji						
Parki technologiczne	3 104	8 465	431	81	28	375
Inkubatory technologiczne	940	1 562	279	4	2	334
Centrum transferu technologii	253	2 822	239	1	b.d.	n.d.
AIP	1 463	1 869	254	1	4	263
Centra innowacji	2 634	6 503	799	b.d.	b.d.	b.d.
Ośrodki przedsiębiorczości						
Inkubatory przedsiębiorczości	149	1 580	18	10	6	75
Ośrodki szkoleniowo doradcze	11 938	22 888	2067	n.d.	n.d.	n.d.
Razem	20 481	45 689	4087	97	40	1 047

b.d. – brak danych; n.d. – nie dotyczy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bąkowski, Mażewska 2015, s. 22].

też próby przekraczania granic dotychczas realizowanego przez nich wsparcia. Jest to niezwykle cenna obserwacja nie tylko dla obecnych lokatorów parków, ale i po-

tencjalnych, i to niekoniecznie przedsiębiorstw polskich, lecz także zagranicznych. To odnotowane wsparcie jest cenne szczególnie dla młodych, innowacyjnych przedsiębiorstw w wychodzeniu na rynki międzynarodowe. Jednocześnie jest świadectwem tego, że menedżerowie obserwują światowe trendy w tym zakresie i wychodzą im naprzeciw, świadcząc usługi wspomagające wchodzenie na rynki zagraniczne.

Kolejnym aspektem wartym rozpoznania są czynniki kontekstowe związane z warunkami otoczenia, czyli z uzyskaniem wsparciem od OIiP. Początkowe warunki powstania, dostępność zasobów i decyzje strategiczne dotyczące uruchomienia nowego przedsięwzięcia mogą mieć długotrwałe skutki dla przyszłego jego rozwoju [Kwiatkowska 2015, s. 94 i n.]. Istotną staje się zatem identyfikacja rezultatów aktywności wybranych OIiP (por. tab. 7).

W 2013 r. parki technologiczne były miejscem powstania dla 109 firm odpryskowych, w tym 81 to firmy *spin-off* i 28 – firmy *spin-out*. Natomiast w inkubatorach technologicznych tego rodzaju firm powstało zdecydowanie mniej, bo zaledwie 4 firmy *spin-off* i 2 firmy *spin-out*. Dużą aktywnością odznaczają się one w zakresie szkoleń, doradztwa i usług proinnowacyjnych nie tylko dla swoich lokatorów, ale i firm spoza parku. W zakresie doradztwa i szkoleń dużą aktywnością odznaczają ośrodki szkoleniowo doradcze i centra innowacji. Najmniej aktywne były inkubatory przedsiębiorczości i centra transferu technologii. Przy tym usługi dla klientów są specyficzne dla danego ośrodka. Należy wziąć pod uwagę, że nie każdy OI posiada np. tereny inwestycyjne, ale jeśli już taka funkcja jest, to jest specyficzna dla parków technologicznych, przemysłowych, technoparków, które reprezentują kategorię ośrodków innowacji. Podobnie nie każde centrum biznesu czy inkubator przedsiębiorczości posiada zaplecze dydaktyczne bądź sale warsztatowe, ale są reprezentanci tej grupy, które takie funkcje wdrażają.

4. Zakończenie

Przeprowadzony przegląd konceptualizacji instytucji należących do OIiP w powiązaniu z identyfikacją zakresu realizowanych przez nie działań jest obrazem wsparcia przedsiębiorczości w Polsce. Począwszy od etapu generowania pomysłu i jego implementacji poprzez wzmacnianie wzrostu młodych przedsiębiorstw innowacyjnych ujawnia się wsparcie przedsiębiorczości. Wsparcie to polega na świadczeniu usług, które oprócz wymiernych korzyści dla odbiorcy umożliwiających jego ekonomiczne wzmocnienie posiada także walory edukacyjne i demonstracyjne, ponieważ z perspektywy rozważań ekonomicznych należy zaliczyć pewne aktywności biznesowe do „rynków przyszłych”. Dlatego trafnie skomponowane i wdrożone mechanizmy wsparcia przedsiębiorczości powinny wyzwalać efekty rozwojowe w wymiarze co najmniej regionalnym. Ów system wsparcia tworzoną instrumenty działań o prorozwojowym i ofensywnym charakterze podejmowane w ramach polityki ekonomicznej i społecznej. Funkcjonalnie system ten wykształca się na poziomie wybranych elementów różnych polityk sektorowych (przemysłowej, rolnej, rynku pracy, na-

ukowo-badawczej), które zawierają priorytety w zakresie tworzenia nowych przedsiębiorstw oraz podnoszenia innowacyjności i konkurencyjności sektora MŚP. Dla praktyki biznesowej ważna jest systematyczna ocena nasycenia poszczególnych regionów OIiP w stosunku do obecnego i potencjalnego zapotrzebowania na wsparcie ze strony nie tylko obecnych, ale i potencjalnych beneficjentów. Jest to ważne dla podejmowania trafnych decyzji co do finansowania powstawania nowych i utrzymywania dotychczasowych ośrodków przy pomocy funduszy budżetowych, czy europejskich.

Literatura

- Aldrich H., 1990, *Using an ecological perspective to study organizational founding rates*, Entrepreneurship. Theory and Practice, vol. 14, no. 3, s. 7–24.
- Bąkowski A., Mażewska M., 2015, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2014*, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Poznań–Warszawa.
- Chan K.F., Lau T., 2005, *Assessing technology incubator programs in the science park: The good, the bad and the ugly*, Technovation, vol. 25, s. 1215–1228.
- Durão D., Sarmiento M., Varela V., Maltez L., 2005, *Virtual and real-estate science and technology parks: A case study of Taguspark*, Technovation, vol. 25, s. 237–244.
- Engle R.L., Schlaeger C., Dimitriadi N., 2011, *Institutions and entrepreneurial intent: A cross-country study*, Journal of Developmental Entrepreneurship, vol. 16, no. 2, s. 227–250.
- Hunt R.A., 2015, *Contagion entrepreneurship: Institutional support, strategic incoherence, and the social costs of over-entry*, Journal of Small Business Management, vol. 53, s. 5–29.
- Jackson G., Deeg R., 2008, *Comparing capitalisms: Understanding institutional diversity and its implication for international business*, Journal of International Business Studies, vol. 39, no. 4, s. 540–561.
- Khalid F.A., Gilbert D., Huq A., 2014, *The way forward for business incubation process in ICT incubators in Malaysia*, International Journal of Business and Society, vol. 15, no. 3, s. 395–412.
- Koszalka J., 2011, *Monitoring zapotrzebowania na usługi i kształtowanie oferty ośrodka innowacji*, PARP, Warszawa.
- Kshetri R., 2007, *Institutional changes affecting entrepreneurship in China*, Journal of Developmental Entrepreneurship, vol. 12, no. 4, s. 415–432.
- Kwiatkowska A., 2015, *Konfiguracje organizacyjne akademickich przedsiębiorstw odpryskowych*, Di-fin, Warszawa.
- Matusiak K.B. (red.), 2011, *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa.
- McAdam M., Marlow S., 2011, *Sense and sensibility: The role of business incubator client advisors in assisting high-technology entrepreneurs to make sense of investment readiness status*, Entrepreneurship & Regional Development, vol. 23, no. 7/8, s. 449–468.
- Nowak M., Mażewska M., Mazurkiewicz S., 2011, *Współpraca ośrodków innowacji z administracją publiczną*, PARP, Warszawa.
- Pelagidis T., 2008, *Human resource development within Greek science and technology parks spin-offs*, Human Resource Development International, vol. 11, no. 2, s. 207–214.
- Sá C., Lee H., 2012, *Science, business, and innovation: Understanding networks in technology-based incubators*, R&D Management, vol. 42, no. 3, s. 243–253.
- Swaminathan A., 1995, *The proliferation of specialist organizations in the American wine industry: 1941–1990*, Administrative Science Quarterly, vol. 40, no. 4, s. 653–680.

- Tamásy C., 2007, *Rethinking technology-oriented business incubators: Developing a robust policy instrument for entrepreneurship, innovation, and regional development?*, *Growth and Change*, vol. 38, s. 460–473.
- Vásquez-Urriago A., Barge-Gil A., Modrego Rico A., Paraskevopoulou E., 2014, *The impact of science and technology park son firms' product innovation: Empirical evidence from Spain*, *Journal of Evolutionary Economics*, vol. 24, no. 4, s. 835–873.
- Veciana J.M., Urbano D., 2008, *The institutional approach to entrepreneurship research. Introduction*, *International Entrepreneurship and Management Journal*, vol. 4, no. 4, s. 365–379.
- Venckuviene V., Snieska V., 2010, *Venture capital a tool in foresting innovativeness of tenants in science and technology park: Lithuanian case*, *Economics and Management*, vol. 15, s. 310–319.